



SUSISIEKIMO MINISTERIJA
GAUJA
2012-02-23 Nr. 1-2409

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

Gedimino pr. 56, LT-01110 Vilnius, tel. 8 706 65103, faks. 8 706 65138, e. paštas augustinas.normantas@lrs.lt

DNSB „Liepa“
pirmininkei Stasei Savickienei
Laisvės al. 36-9,
LT-82120 Radviliškis

2012-02-22 Nr. 4D-2011/4-1344/3D-569

Radviliškio rajono savivaldybės
administracijos direktorių pavaduojančiam
Socialinės paramos skyriaus vedėjui Dariui Braziui
Aušros a. 10
LT-82196 Radviliškis

✓ Lietuvos Respublikos susisiekimo ministrui
Eligijui Masiuliui
Gedimino pr. 17,
LT-01505 Vilnius

Valstybinei eismo saugumo komisijai
Gedimino pr. 17,
LT-01505 Vilnius

Siunčiame Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriaus 2012-02-21 pažymą Nr. 4D-2011/4-1344 „Dėl daugiabučių namų savininkų bendrijos „Liepa“ skundo prieš Radviliškio rajono savivaldybės administraciją“.

PRIDEDAMA. 12 lapų.

Pagarbiai

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas



LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL DAUGIABUČIŲ NAMŲ SAVININKŲ BENDRIJOS „LIEPA“ SKUNDO PRIEŠ RADVILIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJĄ

2012-02-21 Nr. 4D-2011/4-1344
Vilnius

I. SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius gavo daugiabučių namų savininkų bendrijos „Liepa“ (toliau vadinama – Bendrija) pakartotinį skundą, pateiktą Bendrijos atstovės pirmininkės Stasės Savickienės (toliau vadinama – Bendrijos pirmininkė) dėl Seimo kontrolieriaus rekomendacijų nevykdymo bei Radviliškio rajono savivaldybės administracijos pareigūnų biurokratiškų veiksmų, sprendžiant su eismo organizavimu susijusius klausimus.

2. Bendrijos skunde nurodyta:

2.1. nors Seimo kontrolierius savo 2011-05-12 pažymoje Nr. 4D-2011/4-161; 4D-2011/4-162 konstatavo, jog Bendrijos skundai pagrįsti, tačiau, atsižvelgiant į aplinkinių daugiabučių gyvenamųjų namų gyventojų skundus, Radviliškio rajono savivaldybės administracijos Radviliškio miesto seniūnijos darbuotojai įvykdė Radviliškio rajono savivaldybės Saugaus eismo komisijos 2010-12-08 sprendimą ir 2011-09-07 išmontavo Bendrijos narių lėšomis įsigytus tris kelio ženklus Nr. 531 „Rezervuota stovėjimo vieta“ bei juos išsivežė, nors Radviliškio miesto seniūnijos išduoti specialieji leidimai šiems ženklams galiojo iki 2011-12-31;

2.2. Radviliškio rajono savivaldybės administracijoje Bendrijos pirmininkei buvo žadama, kad Seimo kontrolieriui pateikus išvadą, kad daugiabučių gyvenamųjų namų kiemuose įrengti kelio ženklus Nr. 531 „Rezervuota stovėjimo vieta“ nedraudžiama, bus pakeistas tai Radviliškio rajono savivaldybėje draudžiantis teisės aktas. Šis Radviliškio rajono savivaldybės administracijos pareigūnų pažadas taip ir liko neištesėtas, nors Seimo kontrolierius ir nurodė imtis visų įmanomų priemonių stovėjimo vietų rezervavimo problemoms spręsti;

2.3. Radviliškio rajono savivaldybės administracijos pareigūnų veiksmais buvo pažeisti Bendrijos narių teisėti lūkesčiai, nes jie investavo savo lėšas į automobilių stovėjimo aikštelės, kelio ženklų įrengimą, specialiųjų leidimų įsigijimą, o Radviliškio rajono savivaldybės meras pasiūlė (2011-09-08 raštu) Bendrijos nariams vėl savo lėšomis parengti techninius projektus ir įrengti užtvarus į daugiabučio namo kiemą, nors Radviliškio rajono savivaldybės Saugaus eismo komisijos 2011-05-20 raštu DNSB „Korys“ neleido tokių užtvarų įsirengti, nes, anot Saugaus eismo komisijos, nėra šio klausimo teisinio reglamentavimo.

3. Seimo kontrolieriaus Bendrijos pirmininkė prašo „<...> padėti apginti mūsų teises, kad pagal DNSB Įstatymo suteiktą teisę, galėtume naudotis priskirtu žemės sklypu, ne tik jį tvarkyti. <...>“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta).

II. TYRIMAS IR IŠVADOS

Nustatytos skundo tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Seimo kontrolierius, išnagrinėjęs pirminį Bendrijos 2011-01-17 skundą, 2011-05-12 pažymoje Nr. 4D-2011/4-161; 4D-2011/4-162 „Dėl daugiabučių namų savininkų bendrijų „Korys“

ir „Liepa“ skundų prieš Radviliškio rajono savivaldybės administraciją“, jį pripažino pagrįstu ir konstatavo, jog „<...> vadovaujantis valdžios įstaigų tarnavimo žmonėms imperatyvu ir siekiant padėti Bendrijoms išspręsti jų lėšomis įrengtų automobilių stovėjimo vietų rezervavimo klausimą, Savivaldybės administracijos direktoriui rekomenduotina išanalizuoti susidariusią situaciją ir imtis priemonių Bendrijų keliamai automobilių stovėjimo vietų rezervavimo problemai spręsti (pavyzdžiui, pakeisti Savivaldybės administracijos direktoriaus 2009-10-15 įsakymu Nr. A-849-(8.2) patvirtinto Aprašo nuostatas taip, kad būtų numatyta galimybė daugiabučių namų savininkų bendrijų valdomose teritorijose rezervuoti automobilių stovėjimo vietas). <...>“.

5. Atsižvelgiant į pažymoje padarytas išvadas, Seimo kontrolierius Radviliškio rajono savivaldybės administracijos direktoriui Eugenijui Pranevičiui rekomendavo:

„<...> 1) išanalizuoti susidariusią situaciją ir imtis priemonių daugiabučių namų savininkų bendrijų „Korys“ ir „Liepa“ keliamai automobilių stovėjimo vietų rezervavimo problemai spręsti;

2) spręsti Radviliškio rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2009-10-15 įsakymu Nr. A-849-(8.2) patvirtinto *Specialiųjų leidimų, suteikiančių teisę transporto priemonėms stovėti kelio ženklo Nr. 531 „Rezervuota stovėjimo vieta“ galiojimo zonoje, išdavimo, šio ženklo įrengimo ir pašalinimo tvarkos aprašo* punktų numeracijos pataisymo klausimą;

3) imtis priemonių, kad būtų laikomasi teisės aktų, reglamentuojančių pareiškėjų kreipimusi nagrinėjimą, reikalavimų. <...>“.

6. Radviliškio rajono savivaldybės administracijos direktorius Eugenijus Pranevičius 2011-06-29 raštu Nr. S-1730-(8.5) Seimo kontrolierių informavo, kad, atsižvelgęs į Seimo kontrolieriaus rekomendacijas ir įvertinęs susidariusią situaciją, priėmė 2011-06-23 įsakymą Nr. A-646-(8.2), kuriuo „<...> pataisė ir patvirtino *Specialiųjų leidimų, suteikiančių teisę transporto priemonėms stovėti kelio ženklo Nr. 531 „Rezervuota stovėjimo vieta“ galiojimo zonoje išdavimo, šio ženklo įrengimo ir pašalinimo tvarkos aprašą* <...>“.

7. Radviliškio rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2011-06-23 įsakymu Nr. A-646-(8.2) patvirtintas *Specialiųjų leidimų, suteikiančių teisę transporto priemonėms stovėti kelio ženklo Nr. 531 „Rezervuota stovėjimo vieta“ galiojimo zonoje išdavimo, šio ženklo įrengimo ir pašalinimo tvarkos aprašas* (toliau vadinama – Aprašas), palyginus su Radviliškio rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2009-10-15 įsakymu Nr. A-849-(8.2) patvirtintu Aprašu, papildytas 9.3 punktu, pakeisti 10.2, 11.3 bei 20 punktai. Aprašo 3 punktą, apibrėžiantis specialiųjų leidimų galiojimo teritoriją, t. y. apibrėžiantis, kad specialieji leidimai galioja tik Radviliškio rajono savivaldybės valdomoje kelių, gatvių ir aikščių teritorijoje, nepakeistas.

8. Seimo kontrolieriui 2011-07-14 raštu Nr. 4D-2011/4-161;162/3D-1730 kreipusis į Radviliškio rajono savivaldybės merą Antaną Čepononį dėl Seimo kontrolieriaus rekomendacijų įvykdymo, buvo gautas Radviliškio rajono savivaldybės mero A. Čepononio 2011-08-29 raštas Nr. S-2172-(8.6). Minėtame rašte išdėstyta nuomonė, jog „<...> Savivaldybių administracijoms suteikta teisė spręsti, kokiose vietose tikslinga leisti įrengti kelio ženklus Nr. 531, kokia tvarka išduoti specialiuosius leidimus ir kaip organizuoti transporto priemonių stovėjimo vietų rezervavimą savivaldybėje. Savivaldybės įvairiai sprendžia šiuos klausimus, kadangi nėra bendro teisės akto reglamentuojančio kelio ženklo Nr. 531 įrengimą ir specialiųjų leidimų, suteikiančių teisę statyti transporto priemones kelio ženklo Nr. 531 galiojimo zonoje išdavimą. Patvirtintas aprašas yra galiojantis, teisiškai pagrįstas. Daugiabučių namų savininkų bendrijoms nedraudžiama prie daugiabučio gyvenamojo namo įregistruotoje namų valdoje (žemės sklype) įsirengti transporto priemonių stovėjimo aikšteles, įvairios konstrukcijos užtvarus pasirengus techninius projektus, pritarus daugumai daugiabučio namo gyventojų <...>“.

9. Radviliškio rajono savivaldybės meras A. Čepononis 2011-09-08 raštu Nr. S-2266-(8.6) papildė Radviliškio rajono savivaldybės mero pasirašytą 2011-08-29 raštą Nr. S-2172-(8.6), kuriame nurodė, kad „<...> Daugiabučių namų savininkų bendrijos nėra žemės sklypų prie daugiabučio gyvenamojo namo valdytojas. Žemės sklypo detalusis planas nėra teisės aktas įgyvendinantis nuosavybės teisę į žemės sklypą <...>“.

10. Seimo kontrolierius, įvertinęs aplinkybes, jog Radviliškio rajono savivaldybės administracija geranoriškai neatsižvelgia į Seimo kontrolieriaus 2011-05-12 pažymoje Nr. 4D-

2011/4-161; 4D-2011/4-162 teiktas rekomendacijas dėl Aprašo nuostatų pakeitimo, 2011-10-26 raštu Nr. 4D-2011/4-1344/3D-2839 kreipėsi į Vyriausybės atstovą Šiaulių apskrityje. Savo kreipimesi Seimo kontrolierius nurodė, kad Radviliškio rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2011-06-23 įsakymu Nr. A-646-(8.2) patvirtinto Aprašo kai kurios nuostatos kvestionuotinos atitikimo Lietuvos Respublikos įstatymų nuostatomis prasme, o būtent:

1) Aprašo 10.2 punktas, numatantis kelio ženklo Nr. 531 „Rezervuota stovėjimo vieta“ pašalinimą „<...> saugaus eismo komisijos sprendimu, jei kelio ženklas trukdo pasikeitusioms eismo sąlygoms arba vykdant gatvės rekonstrukciją ir / arba kitus darbus. Seniūnija, kurios teritorijoje yra kelio ženklas, ne mažiau kaip prieš 30 kalendorinių dienų iki kelio ženklo Nr. 531 „Rezervuota stovėjimo vieta“ pašalinimo, raštu apie tai informuoja užsakovą ir asmenis, kuriems išduotas specialus leidimas šio ženklo galiojimo zonoje, **taip pat pasirūpina, kad šis kelio ženklas būtų pašalintas**, t. y. norėdamas įsirengti kelio ženklą užsakovas jį įsigyja savo nuosavybėn. Tad kyla abejonė dėl Aprašo 10.2. punkto nuostatos, kuria seniūnijoms suteikiama teisė savo iniciatyva pašalinti kelio ženklą, teisėtumo, nes remiantis Lietuvos Respublikos Konstitucijos 23 straipsniu, įtvirtinančiu konstitucinį nuosavybės neliečiamumo principą, Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 4.93 straipsnio 2 dalies 1 punktu (niekas neturi teisės paaimti iš savininko nuosavybę prievarta, išskyrus įstatymų numatytus atvejus) bei to paties straipsnio 3 dalimi (nuosavybė iš savininko prieš jo valią neatlygintinai gali būti paaimta tik teismo sprendimu ar nuosprendžiu) toks kelio ženklų pašalinimas laikytinas savavališku ir neteisėtu.<...>“;

2) Aprašo 3 punktas, apibrėžiantis specialaus leidimo galiojimo teritoriją, nurodant, kad specialus leidimas galioja tik Radviliškio rajono savivaldybės valdomoje kelių, gatvių ir aikščių teritorijoje, neįtraukiant į šią teritoriją daugiabučių namų kiemus. „<...> Šio Aprašo punkto atitikimas įstatymams ir kitiems teisės aktams vertintinas viešojo intereso aspektu atsižvelgus į Seimo kontrolieriaus 2011-05-12 pažymoje Nr. 4D-2011/4-161; 4D-2011/4-162 išdėstytus argumentus ir padarytas išvadas <...>“.

11. Lietuvos Respublikos Vyriausybės atstovo Šiaulių apskrityje tarnyba 2011-11-15 raštu Nr. 2-345 Seimo kontrolierių informavo, jog Lietuvos Respublikos Vyriausybės atstovas Šiaulių apskrityje 2011-11-15 pateikė Radviliškio rajono savivaldybės administracijos direktoriui teikimą Nr. 3-41, kuriame nurodė Aprašo 10.2 punkto neatitikimą Lietuvos Respublikos Konstitucijos 23 straipsniui bei Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 4.93 straipsnio 2 dalies 1 punktui ir pasiūlė „<...> svarstyti Radviliškio rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2011-06-23 įsakymo Nr. A-646-(8.2) „Dėl Specialiųjų leidimų, suteikiančių teisę transporto priemonėms stovėti kelio ženklo Nr. 531 „Rezervuota stovėjimo vieta“ galiojimo zonoje išdavimo, šio ženklo įrengimo ir pašalinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo klausimą. <...>“.

12. Lietuvos Respublikos Vyriausybės atstovo Šiaulių apskrityje tarnyba dėl 2011-11-15 teikimo Nr. 3-41 svarstymo Seimo kontrolieriui 2012-01-24 raštu Nr. 2-55 nurodė:

„<...> Radviliškio rajono savivaldybės administracijos direktorius 2012 m. sausio 23 d. raštu Nr. S-221-(8.6) „Dėl teikimo“ informavo, kad 2012 m. sausio 23 d. įsakymu Nr. A-84-(8.2) „Dėl specialiųjų leidimų, suteikiančių teisę transporto priemonėms stovėti kelio ženklo Nr. 531 „Rezervuota stovėjimo vieta“ galiojimo zonoje išdavimo, šio ženklo įrengimo ir pašalinimo tvarkos aprašo dalinio pakeitimo“ pakeitė 10.2 punktą ir jį išdėstė taip: „saugaus eismo komisijos sprendimu, jei kelio ženklas trukdo pasikeitusioms eismo sąlygoms, vykdant gatvės rekonstrukciją, kitus darbus, kai pažeidžiamos kitų asmenų teisės, taip pat kitais atvejais. Seniūnija, kurios teritorijoje yra kelio ženklas, ne mažiau kaip prieš 30 kalendorinių dienų iki kelio ženklo Nr. 531 „Rezervuota stovėjimo vieta“ pašalinimo, raštu apie tai informuoja užsakovą ir asmenis, kuriems išduotas specialusis leidimas šio ženklo galiojimo zonoje. Užsakovas, informuotas apie Komisijos sprendimą, per nustatytą terminą privalo pašalinti kelio ženklą. Užsakovui nustatytu terminu nepašalinus kelio ženklo, seniūnija teisės aktų nustatyta tvarka organizuoja, kad šis kelio ženklas būtų pašalintas“. <...>“.

Transporto priemonių stovėjimo vietų rezervavimo tvarkos teisinis reglamentavimas kitose savivaldybėse

13. Seimo kontrolierius, atsižvelgęs į tą aplinkybę, jog jau pirminio Bendrijos skundo, kurio pagrindu buvo surašyta 2011-05-12 pažyma Nr. 4D-2011/4-161; 4D-2011/4-162, tyrimo metu Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerija savo 2011-03-24 rašte Nr. 2-1514(52) Seimo kontrolieriui pastebėjo, kad savivaldybės įvairiai sprendžia transporto priemonių stovėjimo vietų trūkumo daugiabučių namų kiemuose ir stovėjimo vietų rezervavimo problemas, nusprendė atsitiktine tvarka paanalizuoti kitose savivaldybėse nustatytą teisinį šio klausimo reguliavimą, kiek tai susiję su kelio ženklo Nr. 531 galiojimui priskiriamomis teritorijomis:

13.1. **Alytaus miesto savivaldybėje** galioja Alytaus miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2008-01-14 įsakymu Nr. DV-25 patvirtintas *Leidimų, suteikiančių teisę transporto priemonėms stovėti kelio ženklo Nr. 531 „Rezervuota stovėjimo vieta“ galiojimo zonoje, išdavimo tvarkos aprašas*. Pagal minėtojo aprašo 2 punktą, leidimas gali būti išduodamas asmenims, turintiems teisę valdyti kelio ženklo Nr. 531 „Rezervuota stovėjimo vieta“ galiojimo zonoje esančią teritoriją, ja naudotis arba disponuoti, arba asmenims, turintiems asmenų, turinčių teisę valdyti kelio ženklo galiojimo zonoje esančią teritoriją, ja naudotis arba disponuoti, sutikimą išduoti leidimą. Remiantis Alytaus miesto savivaldybės administracijos atsakingų tarnautojų suteikta informacija, leidimai daugiabučių namų kiemuose statyti kelio ženklą Nr. 531 yra išduodami, jei yra sudaryta valstybei priklausančio žemės sklypo nuomos sutartis. Ar už kelio ženklo Nr. 531 įrengimą turi būti mokamas koks mokestis ar nustatyta vietinė rinkliava, minėtame apraše nenurodoma;

13.2. **Kauno miesto savivaldybėje** galioja Kauno miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2008-07-16 įsakymu Nr. A-2563 patvirtintas *Specialiųjų leidimų statyti transporto priemones kelio ženklo „Rezervuota stovėjimo vieta“ galiojimo zonoje išdavimo, šio ženklo įrengimo ir pašalinimo tvarkos aprašas*. Šio aprašo 3 punkte ribota teritorija įvardinama teritorija, kurią asmuo, besikreipiantis dėl kelio ženklo Nr. 531 įrengimo turi teisę valdyti, naudoti ir ja disponuoti, arba besikreipiantis asmuo turi sutikimą asmenų, turinčių teisę kelio ženklo Nr. 531 galiojimo zonoje esančią teritoriją valdyti, naudoti ir ja disponuoti. Pagal šį aprašą užsakovu gali būti įstaiga, įmonė, daugiabučių namų savininkų bendrija ar kitas juridinis ar fizinis asmuo, pateikęs prašymą dėl kelio ženklo Nr. 531 įrengimo. Remiantis Kauno miesto savivaldybės administracijos atsakingų tarnautojų suteikta informacija, leidimai daugiabučių namų kiemuose statyti kelio ženklą Nr. 531 yra išduodami. Už kelio ženklo įrengimą mokama vietinė rinkliava;

13.3. **Panevėžio miesto savivaldybėje** galioja Panevėžio miesto savivaldybės tarybos 2000-12-13 sprendimu Nr. 12-5 (pakeistas 2007-05-32 sprendimu Nr. 1-4-8) patvirtinti *Vietinės rinkliavos už naudojimąsi miesto gatvių ir aikščių vietomis automobiliams statyti nuostatai*. Pagal minėtuosius nuostatus leidimų galiojimo teritorijai priskiriamos miesto gatvės ir aikštės. Remiantis Panevėžio miesto savivaldybės administracijos atsakingų tarnautojų suteikta informacija, daugiabučių namų bendrijų prašymai išduoti leidimus įrengti kelio ženklą Nr. 531 po kol kas nėra tenkinami, nes bendrijos nėra sudariusios valstybinės žemės nuomos sutarčių;

13.4. **Šiaulių miesto savivaldybėje** galioja Šiaulių miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2010-11-30 įsakymu Nr. A-1405 (2011-01-21 įsakymo Nr. A-68 redakcija) patvirtintas *Kelio ženklo Nr. 531 „Rezervuota stovėjimo vieta“ įrengimo ir pašalinimo, leidimų statyti transporto priemones šio ženklo galiojimo zonoje išdavimo tvarkos aprašas*. Šio aprašo 5.2 punkte nurodoma, jog kelio ženklo Nr. 531 įrengimas leidžiamas daugiabučių namų kiemuose, kai yra detalusis planas arba Teritorijų planavimo įstatymo ar Vyriausybės nustatyta tvarka parengtas bei savivaldybės administracijos direktoriaus patvirtintas namui priskirto žemės sklypo planas, įregistruotas Nekilnojamojo turto registre. Remiantis Šiaulių miesto savivaldybės administracijos atsakingų tarnautojų suteikta informacija, leidimus įsirengti kelio ženklus Nr. 531 daugiabučių namų bendrijos teikia ir tokie prašymai yra tenkinami. Už kelio ženklo įrengimą mokama vietinė rinkliava;

13.5. **Tauragės rajono savivaldybėje** galioja Tauragės rajono savivaldybės tarybos 2010-11-17 sprendimu Nr. 1-1747 patvirtintas *Specialiųjų leidimų statyti transporto priemonės kelio ženklo Nr. 531 „Rezervuota stovėjimo vieta“ galiojimo zonoje išdavimo, šio ženklo įrengimo ir pašalinimo tvarkos aprašas*. Minėtojo aprašo 6 punkte įtvirtinta, kad specialusis leidimas gali būti išduodamas asmenims, turintiems teisę valdyti kelio ženklo Nr. 531 „Rezervuota stovėjimo vieta“ galiojimo zonoje esančią teritoriją, ja naudotis ar disponuoti, arba asmenims, turintiems asmenų, turinčių teisę valdyti kelio ženklo galiojimo zonoje esančią teritoriją, ja naudotis ar disponuoti, sutikimą išduoti specialų leidimą. Remiantis Tauragės rajono savivaldybės administracijos atsakingų tarnautojų suteikta informacija, daugiabučių namų kiemuose įrengti kelio ženklus Nr. 531 nėra leidžiama, nes dėl leidimo išdavimo besikreipiantys asmenys žemės sklypą prie daugiabučio namo valdo ne nuosavybės teise. Už kelio ženklo įrengimą mokama vietinė rinkliava;

13.6. **Telšių rajono savivaldybėje** galioja Telšių rajono savivaldybės tarybos 2009-04-23 sprendimu Nr. T1-198 patvirtintas *Specialiųjų leidimų statyti transporto priemonės kelio ženklo Nr. 531 „Rezervuota stovėjimo vieta“ galiojimo zonoje išdavimo, šio ženklo įrengimo ir pašalinimo tvarkos aprašas*. Šio aprašo 4 punkte reglamentuota, jog specialusis leidimas gali būti išduodamas asmenims, turintiems teisę valdyti kelio ženklo Nr. 531 „Rezervuota stovėjimo vieta“ galiojimo zonoje esančią teritoriją, ja naudotis ar disponuoti, arba asmenims, turintiems asmenų, turinčių teisę valdyti kelio ženklo galiojimo zonoje esančią teritoriją, ja naudotis ar disponuoti, sutikimą išduoti specialų leidimą. Remiantis Telšių miesto savivaldybės administracijos atsakingų tarnautojų suteikta informacija, daugiabučių namų gyventojai dažniausiai kreipiasi tik dėl leidimo kelio ženklui Nr. 301 „Įvažiuoti draudžiama“ išdavimo. Už kelio ženklo įrengimą mokama vietinė rinkliava;

13.7. **Ukmergės rajono savivaldybėje** galioja Ukmergės rajono savivaldybės tarybos 2007-11-28 sprendimu Nr. 7-165 patvirtintas *Specialiųjų Ukmergės rajono savivaldybės leidimų, suteikiančių teisę transporto priemonėms stovėti kelio ženklo Nr. 531 „Rezervuota stovėjimo vieta“ galiojimo zonoje, išdavimo tvarkos aprašas*. Šio aprašo 2 punkte numatyta, jog specialusis leidimas gali būti išduodamas asmenims, turintiems teisę valdyti kelio ženklo Nr. 531 „Rezervuota stovėjimo vieta“ galiojimo zonoje esančią teritoriją, ja naudotis ar disponuoti, arba asmenims, turintiems asmenų, turinčių teisę valdyti kelio ženklo galiojimo zonoje esančią teritoriją, ja naudotis ar disponuoti, sutikimą išduoti specialų leidimą. Ar už kelio ženklo Nr. 531 įrengimą turi būti mokamas koks mokestis ar nustatyta vietinė rinkliava, minėtame apraše nenurodoma;

13.8. **Vilniaus miesto savivaldybėje** galioja Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2011-08-26 įsakymu Nr. 30-1249 patvirtintas *Automobilių stovėjimo vietų rezervavimo tvarkos aprašas*. Pagal šio aprašo 2 punktą, automobilių stovėjimo vietos rezervuojamos miesto gatvėse ir aikštėse, patenkančiose į Vilniaus miesto savivaldybės tarybos nustatytas rinkliavos zonas. Remiantis aprašo 3 punktu, automobilių stovėjimo vietos rezervuojamos įmonėms, įstaigoms ir organizacijoms, užsienio valstybių ambasadoms ir konsulatams, valstybės biudžetinėms įstaigoms, savivaldybės administracijai ir seniūnijoms prie jų buveinės (veiklos) vietų. Už kelio ženklo įrengimą mokama vietinė rinkliava.

Skundo tyrimui reikšmingi teisės aktai

14. Lietuvos Respublikos įstatymai:

14.1. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (aktuali akto redakcija, galiojanti nuo 2011-05-01) 3 straipsnyje nustatyta, kad viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais:

1) *3 straipsnio 2 punktas* — **objektyvumo**. Šis principas reiškia, kad administracinio sprendimo priėmimas ir kiti oficialūs viešojo administravimo subjekto veiksmai turi būti nešališki ir objektyvūs;

2) *3 straipsnio 3 punktas* — **proporcingumo**. Šis principas reiškia, kad administracinio sprendimo mastas ir jo įgyvendinimo priemonės turi atitikti būtinus ir pagrįstus administravimo tikslus;

14.2. Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas (aktuali akto redakcija, galiojanti nuo 2012-01-01):

6 straipsnis [Savarankiškosios (Konstitucijos ir įstatymų nustatytos (priskirtos) savivaldybių funkcijos]:

32 punktas – „savivaldybių vietinės reikšmės kelių ir gatvių priežiūra, taisymas, tiesimas ir saugaus eismo organizavimas; <...>;

39 punktas – leidimų (licencijų) išdavimas įstatymų nustatytais atvejais ir tvarka; <...>“;

14.3. Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymas (aktuali akto redakcija, galiojanti nuo 2011-03-01):

„<...> *4 straipsnis. Eismo saugumo užtikrinimo principai*

Eismo saugumo užtikrinimo principai yra:

1) valstybės pareiga – sudaryti saugias ir vienodas visiems eismo dalyviams dalyvavimo eisme sąlygas, eismo dalyvių pareiga – žinoti ir laikytis valstybės nustatytos eismo tvarkos; <...>

3) asmens, visuomenės ir valstybės interesų įvertinimas ir derinimas užtikrinant saugų eismą. <...>

9 straipsnis. Valstybinė eismo saugumo komisija

1. Valstybinės eismo saugumo užtikrinimo politikos įgyvendinimą kontroliuoja nuolatinė Valstybinė eismo saugumo komisija (toliau – Komisija). <...>

4. Komisija: <...>

2) teikia valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms išvadas dėl teisės aktų atitikties eismo saugumo reikalavimams; <...>

10 straipsnis. Eismo saugumo užtikrinimas <...>

8. Užtikrindamas eismo saugumą, savivaldybės administracijos direktorius:

1) vadovaudamasis Valstybine eismo saugumo programa, tvirtina savivaldybės eismo saugumo programą;

2) iš savivaldybės administravimo subjektų ir valstybinio administravimo subjektų savivaldybėje, nevyriausybinių organizacijų atstovų sudaro savivaldybės eismo saugumo komisiją, tvirtina jos nuostatus. Savivaldybės pagrįstu prašymu valstybinio administravimo subjektai turi deleguoti atstovus į savivaldybės saugaus eismo komisiją;

3) sprendžia eismo organizavimo klausimus miestų ir kaimų gyvenamosiose vietovėse, vietinės reikšmės keliuose;

4) rūpinasi vietinės reikšmės kelių ir gatvių priežiūra, transporto infrastruktūros objektų projektavimu, statyba, gatvių tiesimu, taisymu ir rekonstravimu bei organizuoja medicinos pagalbos teikimą eismo įvykiuose nukentėjusiems asmenims;

5) įgyvendina švietėjišką mokomąją veiklą eismo saugumo srityje;

6) atlieka kitas funkcijas, susijusias su eismo saugumo užtikrinimu savivaldybės teritorijoje. <...>“.

15. Kiti teisės aktai.

15.1. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010-10-13 nutarimu Nr. 1480 patvirtinti Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos nuostatai (aktuali akto redakcija):

„<...> 7. Svarbiausieji Susisiekimo ministerijos veiklos tikslai yra: <...>

7.3. formuoti valstybės politiką visų rūšių transporto saugaus eismo srityje ir organizuoti, koordinuoti ir kontroliuoti jos įgyvendinimą; <...>

8. Susisiekimo ministerija, siekdama jai nustatytų veiklos tikslų, atlieka šias funkcijas:

8.1. transporto sistemos funkcionavimo ir visų rūšių transporto infrastruktūros plėtros srityje:

8.1.1. rengia ir tobulina transporto srities įstatymų projektus, prireikus rengia ir Vyriausybei teikia Vyriausybės nutarimų, kitų teisės aktų projektus; rengia susisiekimo ministro įsakymų projektus; dalyvauja rengiant transporto srities valstybės strategijas, planus, ilgalaikes ir tikslines

valstybės programas, organizuoja ir kontroliuoja jų įgyvendinimą, pagal kompetenciją dalyvauja įgyvendinant kitų institucijų parengtas strategijas ir programas; <...>“.

16. Lietuvos Respublikos teismų praktika:

16.1. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 1998-02-18 nutarimas:

„<...> Konstitucijoje vietos savivalda įtvirtinama kaip savaveiksmiškumo pagrindais veikianti vietinė viešojo administravimo sistema, kuri tiesiogiai nėra pavaldi valstybės valdžios institucijoms. Konstitucinių normų analizė leidžia išskirti šiuos konstitucinius vietos savivaldos principus: atstovaujamosios demokratijos, vykdomųjų institucijų atskaitingumo atstovybei, savivaldybių veiklos laisvės ir savarankiškumo pagal įstatymo apibrėžtas ribas, savivaldybės ir valstybės interesų derinimo. <...>

Taigi savivalda suponuoja tam tikrą veiklos laisvę ir savarankiškumą, nepriklausomumą nuo valstybės valdžios institucijų. Tačiau ši laisvė nėra beribė, o savarankiškumas nereikia galimybės ignoruoti valstybės interesus. Todėl ypač svarbus yra savivaldybių ir valstybės interesų derinimo principas. Vienu atveju tai reiškiasi valstybei įvairiais būdais ir formomis remiant savivaldybes, kitu <...> koordinuojant bendrus veiksmus, kai siekiama reikšmingų socialinių tikslų, trečiu <...> valstybei įstatymo apibrėžtomis formomis prižiūrint savivaldybių veiklą. <...>“;

16.2. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2003-12-03 nutarimas byloje Nr. 47/2001-08/2003-20/2003-32/2003-38/2003:

„<...> Konstitucijoje įtvirtintas teisinės valstybės principas, be kitų reikalavimų, suponuoja ir tai, kad turi būti užtikrintos žmogaus teisės ir laisvės, kad visos valstybės valdžią įgyvendinančios ir kitos valstybės institucijos turi veikti remdamosi teise ir paklusdamos teisei, kad Konstitucija turi aukščiausią teisinę galią ir kad įstatymai, Vyriausybės nutarimai bei kiti teisės aktai turi atitikti Konstituciją. Pažymėtina ir tai, kad konstitucinis teisinės valstybės principas neatsiejamas nuo teisingumo principo, ir atvirkščiai. Konstitucinis Teismas savo nutarimuose ne kartą yra konstatavęs, kad teisingumas yra vienas pagrindinių teisės, kaip socialinių santykių reguliavimo priemonės, tikslų. Jis yra vienas svarbiausių moralinių vertybių ir teisinės valstybės pagrindų. Jis gali būti įgyvendintas užtikrinant tam tikrą interesų pusiausvyrą, išvengiant atsitiktinumų ir savivalės, socialinio gyvenimo nestabilumo, interesų priešpriešos. <...>

Neatsiejami teisinės valstybės principo elementai yra teisėtų lūkesčių apsauga, teisinis tikrumas ir teisinis saugumas. Šie principai *inter alia* suponuoja tai, kad valstybė privalo vykdyti priimtus įsipareigojimus asmeniui. Konstitucinis Teismas ne kartą yra pažymėjęs, kad neužtikrinus asmens teisėtų lūkesčių apsaugos, teisinio tikrumo ir teisinio saugumo nebūtų užtikrintas asmens pasitikėjimas valstybe ir teise.

Vienas esminių konstitucinio teisinės valstybės principo elementų - teisinio saugumo principas, kuris reiškia, kad valstybė turi pareigą užtikrinti teisinio reguliavimo tikrumą ir stabilumą, apsaugoti teisinių santykių subjektų teises, taip pat įgytas teises, gerbti teisėtus lūkesčius (Konstitucinio Teismo 2001 m. liepos 12 d., 2002 m. lapkričio 5 d., 2003 m. kovo 4 d., 2003 m. kovo 17 d. ir 2003 m. liepos 4 d. nutarimai). <...>“;

16.3. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2004-12-13 nutarimas byloje Nr. 51/01-26/02-19/03-22/03-26/03-27/03:

„<...> Konstitucinis teisinės valstybės principas suponuoja įvairius reikalavimus įstatymų leidėjui, kitiems teisėkūros subjektams: teisėkūros subjektai teisės aktus gali leisti tik neviršydami savo įgaliojimų; teisės aktuose nustatyti reikalavimai turi būti grindžiami bendro pobūdžio nuostatomis (teisės normomis ir principais), kurias įmanoma taikyti visiems numatytiems atitinkamų teisinių santykių subjektams; diferencijuotas teisinis reguliavimas turi būti grindžiamas tik atitinkamais teisės aktais reguliuojamų visuomeninių santykių subjektų padėties objektyviais skirtumais; kad teisinių santykių subjektai galėtų žinoti, ko iš jų reikalauja teisė, <...> įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytas teisinis reguliavimas turi būti aiškus, suprantamas, neprieštaringas, teisės aktų formulotės turi būti tikslios, turi būti užtikrinami teisės sistemos nuoseklumas ir vidinė darna, teisės aktuose neturi būti nuostatų, vienu metu skirtingai reguliuojančių tuos pačius visuomeninius santykius; kad teisinių santykių subjektai galėtų savo elgesį orientuoti pagal teisės

reikalavimus, teisinis reguliavimas turi būti santykinai stabilus; <...> privalu paisyti protingumo reikalavimo, taip pat proporcingumo principo, pagal kurį nustatytos teisinės priemonės turi būti būtinos demokratinėje visuomenėje ir tinkamos siekiamiems teisėtiems bei visuotinai svarbiems tikslams (tarp tikslų ir priemonių turi būti pusiausvyra), jos neturi varžyti asmens teisių labiau, negu reikia šiems tikslams pasiekti, <...> teisiškai reguliuojant visuomeninius santykius privalu paisyti prigimtinio teisingumo reikalavimų, apimančių *inter alia* būtinumą užtikrinti asmenų lygybę įstatymui, teismui ir valstybės institucijoms ar pareigūnams <...>“.

17. Tarptautiniai teisės aktai.

Europos Parlamento 2001-09-06 priimtos rezoliucijos pagrindu patvirtintas Europos tinkamo administravimo elgesio kodeksas:

10 straipsnis. Teisėti lūkesčiai, nuoseklumas ir patarimas

„1. Valdininkas turi būti nuoseklus savo administraciniame elgesyje ir administraciniame institucijos darbe. Valdininkas turi vadovautis institucijoje nusistovėjusia administracine tvarka, nebent konkrečiu atveju teisėti raštiški pagrindai leidžia nukrypti nuo šios tvarkos.

2. Valdininkas turi gerbti teisėtus ir pagrįstus visuomenės narių lūkesčius atsižvelgdamas į ankstesnę institucijos veiklą <...>“.

Išvados

18. Atsižvelgiant į Bendrijos skunde nurodytas aplinkybes, išskirtinos šios skundo dalys:

18.1. dėl Radviliškio rajono savivaldybės administracijos pareigūnų veiksmų;

18.2. dėl transporto priemonių stovėjimo vietų rezervavimo teisinio reglamentavimo.

Tyrimo išvados pateikiamos dėl kiekvienos iš šių skundo dalių atskirai.

Del Radviliškio rajono savivaldybės administracijos pareigūnų veiksmų

19. Šio Seimo kontrolieriaus atliekamo tyrimo vienu iš vertintinų aspektų yra Bendrijos pakartotiniame skunde nurodytos aplinkybės dėl Radviliškio rajono savivaldybės administracijos pareigūnų veiksmų, netinkamai sprendžiant Bendrijai aktualų klausimą dėl galimybės įsirengti ir naudoti kelio ženklą Nr. 531 „Rezervuota stovėjimo vieta“.

Pirmiausia pastebėtina tai, kad pagrindas Bendrijai kreiptis į Seimo kontrolierių su pakartotiniu skundu buvo sąlygotas to, jog po Seimo kontrolieriaus 2011-05-12 pažymos Nr. 4D-2011/4-161; 4D-2011/4-162 surašymo Radviliškio rajono savivaldybės administracijos pareigūnai ne tik kad tinkamai neįvykdė Seimo kontrolieriaus pažymoje nurodytų rekomendacijų spręsti automobilių stovėjimo vietų rezervavimo problemas, tačiau ir ėmėsi veiksmų, pabloginusių Bendrijos narių padėtį dėl automobilių stovėjimo vietų Bendrijos daugiabučio namo kieme.

20. Kaip skunde akcentavo Bendrijos pirmininkė, Radviliškio rajono savivaldybės administracijos Radviliškio miesto seniūnijos darbuotojai 2011-09-07 išmontavo Bendrijos narių lėšomis įsigytus tris kelio ženklus Nr. 531 „Rezervuota stovėjimo vieta“ ir juos išsivežė. Be to, Bendrijos nariams buvo pasiūlyta savo lėšomis parengti techninius projektus ir įsirengti užtvarus į daugiabučio namo kiemą, kas, Radviliškio rajono savivaldybės administracijos nuomone, neva, Bendrijos nariams padėtų išspręsti automobilių parkavimo problemą jų daugiabučio namo kieme.

Vertinant tokius Radviliškio rajono savivaldybės administracijos pareigūnų veiksmus, būtina pažymėti, kad Radviliškio rajono savivaldybės administracija nepaisė viešojo administravimo institucijoms privalomų laikytis objektyvumo ir proporcingumo principų (šios pažymos 14.1 punktas).

Kaip buvo nustatyta šio skundo tyrimo metu, Radviliškio rajono savivaldybės administracijos pareigūnai nebuvo objektyvūs ir nešališki, nes Bendrijai, kitaip nei kaimynystėje esančios kitos bendrijos nariams, nebuvo leidžiama naudoti kelio ženklus Nr. 531 „Rezervuota

stovėjimo vieta“. Tokiu būdu buvo taikyti dvigubi standartai esant toms pačioms faktinėms aplinkybėms.

Be to, remiantis aplinkinių gyvenamųjų namų gyventojų skundais, Radviliškio rajono savivaldybės Saugaus eismo komisija nusprendė pašalinti Bendrijos namo kieme įrengtus kelio ženklus Nr. 531 „Rezervuota stovėjimo vieta“. Konstatuotina, kad toks vienos asmenų grupės interesų protegavimas kitos asmenų grupės atžvilgiu, yra akivaizdus interesų pusiausvyros principo nepaisymas.

Akcentuotina ir tai, kad minėtas Radviliškio rajono savivaldybės Saugaus eismo komisijos 2010-12-08 sprendimo pašalinti kelio ženklus Nr. 531 „Rezervuota stovėjimo vieta“ mastas ir jo įgyvendinimo priemonės neatitikimo būtinų ir pagrįstų administravimo tikslų. Kelio ženklų Nr. 531 „Rezervuota stovėjimo vieta“ priverstinis pašalinimas nepasibaigus Bendrijai išduotų specialiųjų leidimų minėtiesiems kelio ženklams galiojimo terminui buvo teisiškai nepagrįstas (neatitiko nei vieno tuo metu galiojusio Radviliškio rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2009-10-15 įsakymu Nr. A-849-(8.2) patvirtinto Aprašo III skyriuje įtvirtinto kelio ženklo pašalinimo pagrindo). Svarbiausia, kad minėtojo Saugaus eismo komisijos sprendimo pagrindu buvo įvykdytas Bendrijai priklausančio turto, t. y. kelio ženklų Nr. 531, nusavinimas, nes šiuos ženklus Bendrija buvo įsigijusi savo lėšomis. Pabrėžtina, kad tiek išmontuotų kelio ženklų Nr. 531, tiek Bendrijos sumokėtos rinkliavos už įsigytus leidimus grąžinimo klausimai Radviliškio rajono savivaldybės administracijoje nebuvo nagrinėjami, nors akivaizdu, jog šie klausimai privalėjo būti išspręsti.

21. Dar vienu Radviliškio rajono savivaldybės administracijos pareigūnų netinkamų veiksmų požymiu laikytina tai, kad pareigūnų veiksmai šiuo atveju buvo nenuoseklūs. Kaip matyti iš skundo tyrimo metu surinktos medžiagos, Radviliškio rajono savivaldybės administracijos pareigūnai savo sprendimuose nesilaikė vieningos praktikos tais pačiais klausimais (išduoti leidimus daugiabučių namų savininkų bendrijoms leido, vėliau juos atšaukė; Bendrijai nurodė galimybę įsirengti namo kieme užtvarus, o kitai daugiabučių namų savininkų bendrijai nurodė draudžianti tai atlikti), kaip to reikalauja Europos tinkamo administravimo elgesio kodekso normos (šios pažymos 17 punktą). Natūralu, jog tokie Radviliškio rajono savivaldybės administracijos veiksmai sukėlė painiavą ir lėmė aiškumo nebuvimą, kas žlugdo gyventojų pasitikėjimą Radviliškio miesto savivaldos institucijomis.

22. Ypač svarbu paminėti, kad nagrinėjamu atveju konstatuotina buvus asmens teisėtų lūkesčių principo pažeidimo atvejis. Kaip savo nutarimuose yra pasisakęs Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, teisėtų lūkesčių apsauga yra vienas teisinės valstybės principo elementų, o neužtikrinus asmens teisėtų lūkesčių apsaugos, teisinio tikrumo ir teisinio saugumo nebūtų užtikrintas asmens pasitikėjimas valstybe bei teise (šios pažymos 16.2 punktą). Todėl Bendrijai savo iniciatyva ir lėšomis siekiant spręsti automobilių stovėjimo vietų problemas, Radviliškio rajono savivaldybės administracija privalėjo imtis visų įmanomų priemonių padėti įgyvendinti Bendrijos siekį, kad Bendrijos narių lūkesčiai naudotis savo pastangomis įrengta automobilių stovėjimo aikšte būtų realizuoti, tačiau to nepadarė.

23. Pažymėtina, kad Radviliškio rajono savivaldybės administracijos argumentai, kad Apraše kelio ženklo Nr. 531 galiojimo teritorijai priskirti ir daugiabučių gyvenamųjų namų kiemus nėra galimybės (šios pažymos 7 ir 9 punktai) paremti tuo, kad, anot Radviliškio rajono savivaldybės administracijos, Bendrija nėra žemės sklypo prie daugiabučio gyvenamojo namo valdytoja. Tačiau, Seimo kontrolieriaus nuomone, šis argumentas teisine prasme yra niekinis, nes ir pati Radviliškio rajono savivaldybės administracija, išduodama specialiuosius leidimus Bendrijai, laikė tokius savo veiksmus teisėtais ir niekada nekonstatavo buvus juos neatitinkančiais teisės aktu. Tai tik patvirtina Radviliškio rajono savivaldybės administracijos nenorą spręsti automobilių stovėjimo vietų rezervavimo problemas prie daugiabučių gyvenamųjų namų.

24. Taigi, įvertinus aptartas aplinkybes bei teisinį reglamentavimą, seka išvada, kad Radviliškio rajono savivaldybės administracijos pareigūnai pažeidė Bendrijos teises, Radviliškio rajono savivaldybės administracijos veiksmai Bendrijos atžvilgiu laikytini biurokratiškais, todėl ši Bendrijos skundo dalis pripažįstama pagrįsta.

Dėl transporto priemonių stovėjimo vietų rezervavimo teisinio reglamentavimo

25. Vertindamas Bendrijos pirmininkės pakartotiniame skunde išdėstytas problemas, Seimo kontrolierius atkreipia dėmesį ir į tai, kad skundo turinys yra susijęs ne tik su konkrečia Bendrija ir jai aktualaus klausimo išsprendimu, tačiau šis atvejis reikalauja platesnės situacijos dėl eismo organizavimo, parkavimo problemų sprendimo, analizės.

Seimo kontrolieriaus nuomone, Bendrija, kreipusis su šiuo skundu dėl jos pažeistų teisių parkuoti Bendrijos narių automobilius ir naudotis daugiabučiam namui priskirtu žemės sklypu namo gyventojų poreikiams tenkinti, yra tikrai ne vienintelė Lietuvoje, kuri susidūrė su transporto priemonių stovėjimo vietų prie daugiabučių namų trūkumu ir kuri siekia atrasti šios problemos sprendimo būdus.

Akivaizdu, jog ši aktualija yra visuotinė. Galbūt kai kuriose savivaldybėse tai tik laikinai ne toks aktualus klausimas, tačiau daugelyje (ypač didžiųjų ir didesnių miestų) savivaldybių automobilių stovėjimo vietų trūkumas yra labai didelis. Šios aplinkybės pasitvirtino Seimo kontrolieriui atliekant transporto priemonių stovėjimo vietų rezervavimo tvarkos teisinio reglamentavimo kitose savivaldybėse analizę (šios pažymos 13 punktas). Iš jos matyti, kad gyventojai siekia pasinaudoti galimybe daugiabučių namų kiemuose rezervuoti automobilių stovėjimo vietas savo namo gyventojams, įrengiant kelio ženklą Nr. 531 „Rezervuota stovėjimo vieta“, tačiau ne kiekvienoje savivaldybėje tokie asmenų siekiai gali būti įgyvendinti. Tai sąlygoja skirtingas automobilių stovėjimo vietų rezervavimo tvarkos teisinis reglamentavimas, savivaldybėms savo nuožiūra nustatant teisinį šio klausimo reguliavimą.

Kaip patvirtina ir Bendrijos skunde Seimo kontrolieriui nurodytos aplinkybės, esminė problema yra tame, jog į kelio ženklo Nr. 531 „Rezervuota stovėjimo vieta“ galiojimo teritoriją nėra įtraukiamos arba aiškiai nenurodomos daugiabučių namų kiemų teritorijos.

Pastebėtina, kad kai kuriose savivaldybėse, turinčiose savivaldybės institucijų sprendimais patvirtintas specialiųjų leidimų statyti transporto priemones kelio ženklo Nr. 531 „Rezervuota stovėjimo vieta“ galiojimo zonoje tvarkas, nors ir nėra tiesiogiai įvardinti daugiabučių namų kiemai, tačiau specialieji leidimai dėl automobilių stovėjimo vietų rezervavimo išduodami ir daugiabučių namų savininkų bendrijoms (pvz.: Alytaus miesto, Kauno miesto, Šiaulių miesto, Telšių rajono, Ukmergės rajono savivaldybėse (šios pažymos 13.1, 13.2, 13.4, 13.6 ir 13.7 punktai)). Tačiau kitose savivaldybėse (pvz. Tauragės rajono savivaldybėje, šios pažymos 13.5 punktas) nors ir esant įtvirtintai analogiškai kitose savivaldybėse galiojančiais tvarkos nuostatai, tiesiogiai nedraudžiančiais daugiabučių namų savininkų bendrijoms kreiptis dėl specialiųjų leidimų joms išdavimo, daugiabučių namų savininkų bendrijoms tokie leidimai nėra išduodami. Akcentuotina ir tai, jog kai kurios savivaldybės šio klausimo iš viso nėra apibrėžusios teisės aktų nuostatomis ir nėra aišku kuo remiantis iškilę tokio pobūdžio klausimai yra sprendžiami.

26. Manytina, kad tokia situacija yra sąlygota savivaldybių institucijų įsitikinimu, jog joms privalu vadovautis viešosios teisės subjektų kompetencijos apibrėžtumo principu, t.y. kad jos privalo vadovautis principu „draudžiama viskas, kas nėra tiesiogiai leidžiama“.

Bendrijos skundo tyrimo metu analizuojant teisinį specialiųjų leidimų dėl automobilių stovėjimo vietų rezervavimo išdavimo tvarkos reglamentavimą, seka išvada, jog savivaldybių viešojo administravimo subjektų kompetencija eismo ir eismo saugumo organizavime yra apibrėžta tik Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatyme (šios pažymos 14.2 punktas) bei Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatyme (šios pažymos 14.3 punktas). Jokių įstatymų ar poįstatyminių aktų, numatančių platesnius savivaldybės institucijų įgaliojimus šioje srityje, nėra. Taip pat nėra ir teisės aktų, reglamentuojančių leidimų dėl automobilių stovėjimo vietų rezervavimo išdavimo valstybės lygiu tvarką, kas, Seimo kontrolieriaus nuomone, laikytina esant teisinio reguliavimo spraga.

Nors kelio ženklas Nr. 531 „Rezervuota stovėjimo vieta“ yra vienas iš daugelio Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-12-11 nutarimu Nr. 1950 patvirtintų Kelių eismo taisyklių priede įtvirtintų nurodomųjų kelio ženklų, tačiau akivaizdu, jog kasdieninėje eismo organizavimo

praktikoje minėtasis kelio ženklas yra reikšmingas dėl jo dažno įrengimo. Kelio ženklo Nr. 531 „Rezervuota stovėjimo vieta“ tikslas (žymėti stovėjimo vietą, kurioje transporto priemonėms leidžiama stovėti tik su specialiaisiais leidimais), panaudojimo dažnumas ir galimybė rinkti vietinę rinkliavą už šio kelio ženklo panaudojimą, lėmė poreikio, savivaldybių institucijoms patvirtinti atskiras šio kelio ženklo įrengimo tvarkas, atsiradimą.

Kaip matyti iš skundo tyrimo metu surinktos informacijos, šiuo metu leidimų dėl automobilių stovėjimo vietų rezervavimo išdavimo tvarkos nustatymas yra paliktas vietos savivaldos institucijų kompetencijai. Pabrėžtina, kad ši kompetencija išplaukia tik iš bendrųjų savivaldybių viešojo administravimo subjektams priskirtų įgaliojimų eismo saugumo užtikrinimo srityje. Tačiau praktika rodo, jog savivaldybėms savarankiškai reguliuojant šią sritį ir nesant vieningo teisinio šio klausimo reglamentavimo, nėra užtikrinamas visų asmenų lygiateisiškumas. Kaip savo nutarimuose yra konstatavęs Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, „<...> diferencijuotas teisinis reguliavimas turi būti grindžiamas tik atitinkamais teisės aktais reguliuojamų visuomeninių santykių **subjektų padėties objektyviais skirtumais**; kad teisinių santykių subjektai galėtų žinoti, ko iš jų reikalauja teisė <...>“ (šios pažymos 16.3 punktas), tuo tarpu paliekant leidimų dėl automobilių stovėjimo vietų rezervavimo išdavimo tvarkos nustatymą išimtinai savivaldybių institucijų kompetencijai, asmens teisės šioje srityje kai kuriais atvejais yra suvaržomos labiau negu to reikia.

Be abejo, negali būti paneigta savivaldybių savarankiškų funkcijų esmė, kurios pagrindu savivaldybės turi Lietuvos Respublikos Konstitucijos ir įstatymų nustatytą sprendimų iniciatyvos, priėmimo bei įgyvendinimo laisvę. Tačiau ši savarankiškumo laisvė negali būti svarbesnė už savivaldybių ir valstybės interesų derinimo principą, kurį ne kartą akcentavo Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo savo nutarimuose (šios pažymos 16.1 punktas). Nors būtina konstatuoti, kad tam tikri automobilių stovėjimo vietų rezervavimo tvarkos reglamentavimo ypatumai gali būti išimtinai susiję su tam tikros savivaldybės specifika ar išskirtinumu, tačiau negalima paneigti to fakto, jog bendros teisinio reglamentavimo nuostatos garantuotų šio klausimo aiškumą.

Todėl svarbu paminėti Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo išaiškinimą, jog „<...> įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytas teisinis reguliavimas turi būti aiškus, suprantamas, neprieštaringas, teisės aktų formuluotės turi būti tikslios, turi būti užtikrinami teisės sistemos nuoseklumas ir vidinė darna, teisės aktuose neturi būti nuostatų, vienu metu skirtingai reguliuojančių tuos pačius visuomeninius santykius; <...>“ (šios pažymos 16.3 punktas).

27. Taigi, Seimo kontrolierius, atsižvelgdamas į aukščiau padarytas išvadas, mano, jog valstybės institucijoms beieškant kompleksinio transporto priemonių stovėjimo vietų trūkumo problemos sprendimo būdo, šiuo metu kelio ženklo Nr. 531 „Rezervuota stovėjimo vieta“ dažnesnis įrengimas daugiabučių namų kiemuose galėtų būti vienu iš variantų, galinčių spręsti transporto priemonių stovėjimo vietų prie daugiabučių namų problemą. Tikėtina, kad tai galėtų sąlygoti pačių gyventojų suinteresuotumą ir iniciatyvą pasirūpinti daiktinių teisių į žemės sklypą prie jų daugiabučio gyvenamojo namo įforminimu, žemės sklypo pertvarkymu ir tokiu būdu naujų automobilių stovėjimo vietų įsirengimu. Todėl būtina, kad būtų sukurtas aiškus ir vieningas transporto priemonių stovėjimo vietų rezervavimo, įrengiant kelio ženklą Nr. 531 „Rezervuota stovėjimo vieta“, tvarkos reglamentavimas.

Remiantis Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos nuostatuose nustatyta kompetencija formuoti valstybės politiką visų rūšių transporto saugaus eismo srityje ir organizuoti, koordinuoti ir kontroliuoti jos įgyvendinimą (šios pažymos 15.1 punktas), Seimo kontrolieriaus nuomone, būtent Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijai yra priskirtinas transporto priemonių stovėjimo vietų rezervavimo, įrengiant kelio ženklą Nr. 531 „Rezervuota stovėjimo vieta“, tvarkos teisinio reglamentavimo nustatymas.

Be to, atsižvelgiant į Valstybinės eismo saugumo komisijos įgaliojimus valstybinės eismo saugumo užtikrinimo politikos įgyvendinime bei teisę teikti valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms išvadas dėl teisės aktų atitikties eismo saugumo reikalavimams (šios pažymos 14.3 punktas), Seimo kontrolierius šioje pažymoje padarytas išvadas dėl dabartinės situacijos, susijusios su transporto priemonių stovėjimo vietų rezervavimu, įrengiant kelio ženklą Nr. 531 „Rezervuota

stovėjimo vieta“, ir siūlymo nustatyti bendrą šio klausimo teisinį reglamentavimą, siūlo apsvarstyti ir Valstybinei eismo saugumo komisijai.

Atsižvelgus į pateiktas išvadas ir vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 6 punktu (jeigu padaroma išvada, kad skundą nagrinėti tikslinga kitoje institucijoje), 4 dalimi (jeigu skundo tyrimo metu paaiškėja šio straipsnio 1 dalyje nurodytos aplinkybės, skundo tyrimas nutraukiamas), Seimo kontrolierius tyrimą dėl transporto priemonių stovėjimo vietų rezervavimo teisinio reglamentavimo nutraukia.

III. SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

28. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 ir 3 punktais, Seimo kontrolierius nusprendžia:

28.1. daugiabučių namų savininkų bendrijos „Liepa“ skundo dalį dėl Radviliškio rajono savivaldybės administracijos pareigūnų veiksmų pripažinti pagrįsta;

28.2. daugiabučių namų savininkų bendrijos „Liepa“ skundo dalies dėl transporto priemonių stovėjimo vietų rezervavimo teisinio reglamentavimo tyrimą nutraukti.

IV. SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

29. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 7, 14, 17 ir 18 punktais, Seimo kontrolierius rekomenduoja:

29.1. **Radviliškio rajono savivaldybės administracijos direktorių pavaduojančiam Socialinės paramos skyriaus vedėjui Dariui Braziui** – atkreipti dėmesį į šios pažymos 13 punkte atliktą analizę, į nustatytą ir šios pažymos 19–24 punktuose nurodytą biurokratizmo atvejį ir siūlo imtis priemonių užtikrinant, kad:

29.1.1. būtų dar kartą apsvarstytas ir įvertintas Radviliškio rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2011-06-23 įsakymu Nr. A-646-(8.2) patvirtinto *Specialiųjų leidimų, suteikiančių teisę transporto priemonėms stovėti kelio ženklo Nr. 531 „Rezervuota stovėjimo vieta“ galiojimo zonoje išdavimo, šio ženklo įrengimo ir pašalinimo tvarkos aprašo* 3 punkto, apibrėžiančio kelio ženklo Nr. 531 „Rezervuota stovėjimo vieta“ galiojimo teritoriją, pagrindumas;

29.1.2. būtų išspręstas klausimas dėl daugiabučių namų savininkų bendrijos „Liepa“ lėšomis įsigytų kelio ženklų Nr. 531 „Rezervuota stovėjimo vieta“ ir sumokėtos, tačiau laikotarpyje nuo 2011-09-07 iki 2011-12-31 ne dėl daugiabučių namų savininkų bendrijos „Liepa“ kaltės nepanaudotos, vietinės rinkliavos už leidimų išdavimą gražinimo;

29.2. **Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijai ir Valstybinei eismo saugumo komisijai** – apsvarstyti šios pažymos 25-27 punktuose padarytas išdavus dėl nepakankamo transporto priemonių stovėjimo vietų rezervavimo, įrengiant kelio ženklą Nr. 531 „Rezervuota stovėjimo vieta“, tvarkos teisinio reglamentavimo ir įvertinti poreikį bei galimybes dėl minėtojo klausimo tinkamo, vieningo suregulavimo.

Apie rekomendacijų nagrinėjimo Radviliškio rajono savivaldybės administracijoje rezultatus prašytume pranešti Seimo kontrolieriui ir daugiabučių namų savininkų bendrijai „Liepa“ **iki 2012-04-02.**

Apie rekomendacijų nagrinėjimo Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijoje ir Valstybinėje eismo saugumo komisijoje rezultatus prašytume pranešti Seimo kontrolieriui ir daugiabučių namų savininkų bendrijai „Liepa“ **iki 2012-05-07.**

Seimo kontrolierius


Augustinas Normantas